

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 427/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **PVS Computer, s. r. o.**, IČO 36 475 874, Vajanského 6673/30, Prešov, zastúpenej Mgr. Slavomírom Ilavským, advokátom, Námestie legionárov 5, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Cob/35/2019-190 z 21. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:
3. Žalobou doručenou Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) 30. novembra 2015 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej zaplatenia sumy 5 348,89 eur s príslušenstvom z titulu dlžného nájomného. Zo žaloby vyplynulo, že sporové strany uzatvorili 28. septembra 2012 zmluvu o nájme nebytových priestorov, na základe ktorej prenechal žalobca sťažovateľke do nájmu nebytový priestor vo svojom vlastníctve, a to prízemie s výmerou 69 m² a suterén s výmerou 54 m²

nachádzajúce sa v bytovom dome na ulici [REDACTED]. Sťažovateľka si v konaní vzájomným návrhom uplatnila nárok na zľavu z nájomného v celkovej sume 13 422,24 eur.

4. Okresný súd rozhodol o žalobe rozsudkom č. k. 18Cb/129/2015 zo 4. mája 2017, ktorým žalobe vyhovel a vzájomný návrh sťažovateľky zamietol. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 5Cob/59/2017 z 22. novembra 2018 rozsudok okresného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci okresný súd rozhodol o žalobe a vzájomnom návrhu v poradí druhým rozsudkom č. k. 4Cob/35/2019 z 5. marca 2019 (ďalej aj „rozsudok súdu prvej inštancie“), ktorým zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi žalobou uplatnený nárok s príslušenstvom, vzájomný návrh sťažovateľky na zaplatenie 13 422,24 eur zamietol a žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Povaha napadnutého rozhodnutia a najmä „*podozrivé rozpory*“ vo vlastných právnych názoroch odvolacieho súdu a najmä „*zjavne rozporná hodnotiaca stránka ako prvostupňového tak odvolacieho súdu*“ vyvolávajú dôvodné podozrenie o možnej manipulácii konania a rozhodnutia.

b) Prvý rozsudok okresného súdu bol po jeho napadnutí odvolaním zrušený uznesením odvolacieho súdu č. k. 5Cob/59/2017 z 22. novembra 2018, ktorý v bode 16 vyslovil záväzný názor, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj nesprávny právny záver. Podľa sťažovateľky v bodoch 19, 20 a 23 zrušujúceho uznesenia bol vyslovený záväzný právny názor odvolacieho súdu, z ktorého možno bezpečne ustáliť, že žiadne zo sťažovateľkou uplatnených práv a nárokov nebolo prekludované. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom aj napriek záväzným pokynom odvolacieho súdu a napriek tomu, že žiadne nové dôkazy a zistenia neboli nikým produkované, rozhodol opakovane v neprospech sťažovateľky.

c) V napadnutom rozhodnutí sa odvolací súd plne stotožnil s argumentáciou prvoinštančného súdu, ktorý ale nerešpektoval jeho predošlý právny názor, že nedošlo k preklúzii práv žalovaného (sťažovateľky, pozn.). Tým samotný odvolací súd poprel svoj predošlý právny názor, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie.

d) Odstúpenie od nájomnej zmluvy žalovaným súdy vyhodnotili ako neplatný právny úkon, pričom bolo preukázané, že časť prenajatých priestorov s výmerou 54 m² v suteréne žalovaný dlhodobo neužíval, ale riadne za nich platil. Sťažovateľka tiež nesúhlasí s konštatovaním, že nepreukázala konkrétny moment vzniku nároku podľa § 679 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda odňatie časti prenajímanej veci. Z listinných dôkazov dostatočne určito vyplýva, že sťažovateľka obmedzene užívala priestory v suteréne po ich vytopení 15. júla 2013, keď došlo k poruche kanalizácie a sám žalobca písomne žiadal vodárne o odstránenie poruchy. Tejto písomnosti podľa sťažovateľky nebola venovaná pozornosť.

e) V bode 28 napadnutého rozhodnutia odvolací súd výslovne poprel svoj predošlý právny názor tvrdením, že žalovaný nevyužil bez zbytočného odkladu svoje právo na primeranú zľavu

z nájomného a jeho nárok je prekludovaný. Nesprávny je tiež záver, že „žalovaný moment vzniku svojho nároku na zľavu z nájmu smeroval k časovému údaju 15.07.2013 a nárok na zľavu uplatnil až listom z 26.08.2015“. Žalovaný ústne k tomuto dátumu vyjadril svoje námietky voči stavu suterénnych priestorov, ale písomne uplatnil nárok na zľavu z nájomného listom doručeným žalobcovi 9. septembra 2015 „s odkazom na kontrolu hygieny vykonanej dňa 20.03.2015“, teda počas plynutia 6-mesačnej prekluzívnej lehoty. Závadný stav priestorov suterénu, brániaci ich riadnemu užívaniu, sťažovateľka kvalifikuje ako časom postupne vzniknutú nespôsobilosť suterénnych priestorov na obvyklé užívanie, ale súčasne aj ako odňatie časti veci s následkom zmarenia účelu zmluvy, ako to predpokladá § 679 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaný uniesol dôkazné bremeno týkajúce sa uvedených skutočností. Podstatné je zistenie, že priestory sa neskôr stali bez toho, aby nájomca porušil svoju povinnosť, nespôsobilými na obvyklé užívanie. Po uplatnení dôvodného a zákonného odstúpenia od nájomnej zmluvy nájomcom nastali právne účinky odstúpenia dňom prevzatia písomnosti žalobcom, t. j. 20. mája 2015. Keďže žalovaný zaplatil všetky platby nájomného podľa zmluvy do dňa jej zrušenia, za platby neužívaných závadných priestorov suterénu vzniklo na strane žalobcu bezdôvodné obohatenie.

f) Na základe skutočností preukazujúcich škodlivosť a závadnosť časti prenajatých priestorov v suteréne, za ktoré žalovaný žalobcovi platil ako za nezávadné, žalovaný uplatnil voči žalobcovi oprávnenie zľavu z nájomného, a to (i) písomne 26. augusta 2015 (žalobca prevzal písomnosť 9. septembra 2015, pozn.), teda v zákonnej 6-mesačnej lehote počítanej od 20. marca 2015, keď bol vykonaný štátny zdravotný dozor, a (ii) ústne, čo žalovaný preukazuje žiadosťou adresovanou Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s., Košice z 15. júla 2013. Pri uplatnení zľavy z nájomného ústne 15. júla 2013 bol tento nárok uplatnený v prvý deň začiatku behu prekluzívnej 6-mesačnej lehoty podľa § 675 Občianskeho zákonníka, teda k preklúzii práva žalovaného nedošlo. Po zákonom uplatnení zľavy z nájomného u prenajímateľa začala plynúť všeobecná štvorročná premlčacia doba podľa § 397 Obchodného zákonníka štyri roky, od 16. júla 2013 do 16. júla 2017. Nárok na zľavu z nájomného uplatnil žalovaný na súde 11. marca 2016 v odpore proti platobného rozkazu, teda počas plynutia 4-ročnej všeobecnej premlčacej doby.

g) Sťažovateľka tiež poukazuje na znenie § 8 zákona „č. 116/1990 Zb.“, ktoré upravuje nárok nájomcu na pomernú zľavu z nájomného. Žalovaný ako nájomca opakovane upozorňoval žalobcu na potrebu opráv suterénnych priestorov, časom postupne meniacich sa na závadné, ktoré nevyhovujú predmetu a účelu nájmu. Aj požiadavka žalovaného na pridelenie náhradných priestorov môže byť pri extenzívnom výklade zákona považovaná za uplatnenie zľavy z nájomného, pretože týmto prejavil vôľu neplatiť za závadný stav. Keďže žalobca neplnil povinnosti udržiavať nebytové priestory na svoje náklady, žalovaný má právo na zľavu z nájomného, ktoré vyplýva z § 673 a § 674 Občianskeho zákonníka, ako aj z § 8 zákona „č. 116/1990 Zb.“ Povinnosť udržiavania priestorov vyplýva prenajímateľovi priamo zo zákona, nemusí to byť výslovne uvedené ako dôvod na odstúpenie od nájomnej zmluvy.

h) Sťažovateľka v závere uvádza, že podľa medializovaných informácií je všeobecné súdnictvo na Slovensku dlhodobo nedôveryhodné, niektorí sudcovia sú preukázateľne skorumpovaní a niektorí sú za trestnú činnosť vo vyšetrovacej väzbe alebo obvinení a stíhaní na slobode. Napadnuté rozhodnutie podľa sťažovateľky vykazuje „minimálne znaky svojvoľnosti a zmanipulovanosti“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým rozhodnutím, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

8. Sťažovateľka nesúhlasí s právnym posúdením veci krajským súdom, napadnuté rozhodnutie považuje za svojvoľné a „*zmanipulované*“. V napadnutom rozhodnutí sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, že nedošlo k preklúzii práv sťažovateľky, čím samotný odvolací súd poprel svoj predošlý právny názor vyslovený vo svojom skoršom rozhodnutí.

9. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných

súdob sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

11. Ako vyplýva z uvedeného, ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval. Sťažovateľka však túto stabilizovanú judikatúru ústavného súdu opomína a ústavnú sťažnosť uplatnila v podstate ako ďalší opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Účel ústavnej sťažnosti je však v porovnaní s opravnými prostriedkami v systéme všeobecného súdnictva diametrálne odlišný, keďže táto sleduje výlučne ochranu základných práv a slobôd.

12. Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že v ústavnej sťažnosti absentuje ústavnoprávne relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec pre ústavný prieskum napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti sa v zásade obmedzuje len na polemiku sťažovateľky s právnymi závermi krajského súdu v napadnutom rozhodnutí týkajúcimi sa aplikácie podústavného práva, chyba mu však ústavnoprávne relevantná argumentácia.

13. Charakter ústavnoprávne relevantného dôvodu má len časť ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta údajnú zmenu právneho názoru krajského súdu na jej kauzu v porovnaní s názormi vyslovenými v jeho skoršom zrušujúcom rozhodnutí v tej tej veci. Pritom poukazuje na pokyn krajského súdu vyslovený v bodoch 19, 20 a 23 jeho zrušujúceho rozhodnutia.

14. Krajský súd vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 5Cob/59/2017 z 22. novembra 2018 uviedol: *„Z doposiaľ vykonaného dokazovania vyplýva, že žalovaný učinil ako prvý právny úkon smerujúci k ukončeniu nájomného vzťahu listom zo dňa 29.04.2015, doručeným žalobcovi dňa 20.05.2015. Povinnosťou súdu prvej inštancie preto bude náležite sa vyporiadať s týmto právnym úkonom v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka, prihliadajúc na vykonané dôkazy, resp. na dôkazy predložené stranami sporu v ďalšom konaní. Až po vyriešení tejto otázky bude možné pristúpiť k posúdeniu právnych úkonov žalobcu a tým aj k posúdeniu dôvodnosti jeho nárokov, ako aj nárokov žalovaného.*

S poukazom na uvedené považoval odvolací súd za nesprávny aj záver súdu prvej inštancie o prekludovaní práv žalovaného, ktorou otázkou sa bude musieť opakovane vysporiadať.

Úlohou súdu prvej inštancie bude hodnotenie vykonaných dôkazov podriaďiť pod príslušné ustanovenia zákona č. 116/1990 Zb. a Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie odôvodniť v súlade s § 220 ods. 2 CSP.“

15. Vychádzajúc z citovanej časti odôvodnenia zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že odvolací súd inštruoval súd prvej inštancie v tom smere, aby sa náležite vysporiadal s právnym úkonom žalovaného z 29. apríla 2015 smerujúcim k ukončeniu nájomného vzťahu. S poukazom na uvedené krajský súd považoval za predčasný záver súdu prvej inštancie o prekludovaní práv sťažovateľky a uložil okresnému súdu sa s touto otázkou opakovane vysporiadať s prihliadnutím na vykonané dôkazy, resp. na dôkazy predložené v ďalšom konaní. Okresný súd sa po vrátení veci podrobnejšie vysporiadal s povahou tohto úkonu sťažovateľky a na základe toho ho vyhodnotil a právne posúdil v jej neprospech.

16. Už na prvý pohľad je evidentné, že sťažovateľka si závery zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu interpretovala nesprávne (v rozpore s jeho skutočnými dôvodmi), keď tvrdí, že odvolací súd záväzne nariadil súdu prvej inštancii, ako má vyhodnotiť úkon z 29. apríla 2015. Keď okresný súd

následne vyhodnotil tento úkon v neprospech sťažovateľky a krajský súd sa s týmto právnym záverom súdu prvej inštancie stotožnil, sťažovateľka v tom vidí porušenie svojho označeného práva. Ústavný súd vzhľadom na uvedené posúdil námietku sťažovateľky o rozpornosti právnych názorov krajského súdu v napadnutom rozhodnutí ako nedôvodnú.

17. Poukazujúc na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia (nadväzujúceho na právny názor okresného súdu), ústavný súd konštatuje, že v ňom niet signálov o interpretačnej alebo aplikačnej svojvôli, a preto sa úvahy krajského súdu v napadnutom rozhodnutí z pohľadu ústavného súdu nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal všetkými pre vec právne významnými skutočnosťami a vyčerpávajúco sa vysporiadal s námietkami sťažovateľky uvedenými v jej odvolaní. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je konzistentné a logické a jeho závery dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľky, pričom ústavný súd nezistil ani svojvoľný výklad či aplikáciu právnych predpisov, ktoré by zakladali jeho ústavnú neudržateľnosť. Ústavný súd v závere konštatuje, že medializované informácie vytvárajúce obraz o nedôveryhodnosti slovenskej justície nie sú dôkazom „*zmanipulovanosti*“ súdneho konania či súdneho rozhodnutia v konkrétnej súdnej veci.

18. Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky sa javia nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť jeho porušenie. Nesúhlas sťažovateľky s obsahom napadnutého rozhodnutia nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy:

19. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd už uviedol, že tento článok ústavy je vstupnou bránou do ústavnej úpravy základných práv a slobôd a ako taký má charakter všeobecných ústavných princípov. Napriek tomu, že je implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, nemá charakter základného práva a slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom (m. m. I. ÚS 7/2010, m. m. I. ÚS 518/2013).

20. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2021

Robert Šorl
predseda senátu